

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/edukacja/przystanek-historia/143167,Zbrodnia-pod-Kroscienkiem-23-maja-1946-rok-u-PDF.html
19.04.2024, 21:10

Zbrodnia pod Krościenkiem 2/3 maja 1946 roku [PDF]

Tekst Macieja Korkucia, opublikowany w „Zeszytach Historycznych WiN-u” nr 42/2015

W nocy z 2 na 3 maja 1946 r. w Krościenku zastrzelono kilkunastu obywateli RP narodowości żydowskiej. Ofiarami byli nieuzbrojeni cywile, próbujący opuścić Polskę przez „zieloną granicę”. Sprawcy to kilku partyzantów, należących do jednego z oddziałów zgrupowania Józefa Kurasia „Ognia”. Autor szczegółowo rekonstruuje fakty w oparciu o dostępne dokumenty. Odtwarza okoliczności w jakich doszło do otwarcia ognia do bezbronných cywilów. Przedstawia ofiary, sprawców oraz innych uczestników zdarzeń. Tekst jest także próbą odpowiedzi na pytanie o odpowiedzialność dowódcy zgrupowania za zabójstwa, do jakich doszło w Krościenku w nocy z 2 na 3 maja 1946 r.

OPRACOWANIA I ARTYKUŁY

Zeszyty Historyczne WiN-u t. 2015
ISSN 1238-106X

Maciej Korkuć

Zbrodnia pod Krościenkiem 2/3 maja 1946 roku

4 V 1946 r. o godz. 9.00 do siedziby Prokuratury Sądu Okręgowego w Nowym Sączu przyszedł z Komendy Powiatowej MO w Nowym Targu fonogram, informujący, że dnia 2.5.1946 około godz. 22-giej o jeden km od Krościenka kilkunastu osobników w mundurach BP z bronią automatyczną napadło na samochód ciężarowy wiozący 26 osób narodowości żydowskiej do Krościenka. Po uległymowaniu 11 osób zastrzelono, 7 zraniono, reszta zbiegła. Żołnierzy zastrzelonych przewieziono do Nowego Targu, rannych umieszczono w szpitalu w Nowym Targu. Przy zwłokach znaleziono 3 zaświadczenia PCK z nazwiskami wszystkich żyjących jako powracających obywateli austriackich z obszaru niemieckiego. Przesłuchani ocenieli żydów podając się za obywateli polskich. Ponadto o 2 R[em] od Krościenka w rzecze znaleziono NN zwłoki zastrzelonego mężczyzny¹. Fonogram został podpisany przez referenta śledczego Jana Frydlewicza.

Zamordowanie pod Krościenkiem kilkunastu polskich obywateli narodowości żydowskiej i zastrzelenie Jana Wąchały „Lazika”, „Kamirna”, byłego żołnierza AK i – do wiosny 1945 r. – dowódcy podkowieckiego oddziału partyzanckiego to dwa wydarzenia ze sobą powiązane. O ile śmierć Wąchały była konsekwencją działań podejmowanych przez niego wcześniej, o tyle w przypadku grupy polskich Żydów mamy do czynienia z zabójstwem osób zupełnie przypadkowych, tylko chwilowo przebywających w pobliżu południowej granicy kraju, z zamiarem jej przekroczenia. To zdarzenie mogłoby utonąć w hektarowym zbrodni, w których mordowano dziesiątki i setki tysięcy ludzi na polskiej ziemi od czasów niemieckiej, słowackiej i sowieckiej agresji w 1939 r. A jednak, mimo że ofiar śmiertelnych było nie więcej niż kilkanaście, wydarzenie to ma swoje szczególne znaczenie. Nie tylko dlatego, że każda zbrodnia ma swój indywidualny wymiar – dotyczy ludzi, którym już żaden życia nie przywróci, oznacza więc tragedię ofiar, ich rodzin i bliskich. W tym wypadku

1. IPN Kr 110 1192, Akta sprawy Józefa Dudy [dalej: IPN Kr 110 1192], Fonogram, 4 V 1946, k. 72.

PLIKI DO POBRANIA

[Zbrodnia pod Krościenkiem 2/3 maja 1946 roku \(pdf, 496.86 KB\) 01.05.2021 16:03](#)